

Fitis vangsten dramatisch gekelderd in 2021 op Ringstation Rohel.

In 2021 zijn er in de gemeente De Fryske Marren op Ringstation Rohel 2172 vogels (48 soorten) van een pootring voorzien. Een respectabel aantal. Toch zijn er ook soorten waarover we ons zorgen moeten maken. Een daarvan is de fitis. Fitissen worden de laatste jaren steeds minder op Ringstation Rohel gevangen en geringd. We kijken de afgelopen 10 jaar eens terug wat er zoal aan fitissen gevangen is en hoe deze afname is verlopen.

Foto © Jan Jansen. 09-10-2021.

In de gemeente De Fryske Marren worden op Ringstation Rohel steeds minder fitissen gevangen.

In de periode 2012 t/m 2021 zijn er in totaal 1144 fitissen gevangen (geringd 1099/controle 45 vogels).

Tabel 1 (hieronder) laat zien dat de meeste volwassen fitissen (na1kj) in de maand april gevangen worden en dat de juli maand de meeste vliegvlugge jonge fitissen (1kj) oplevert.

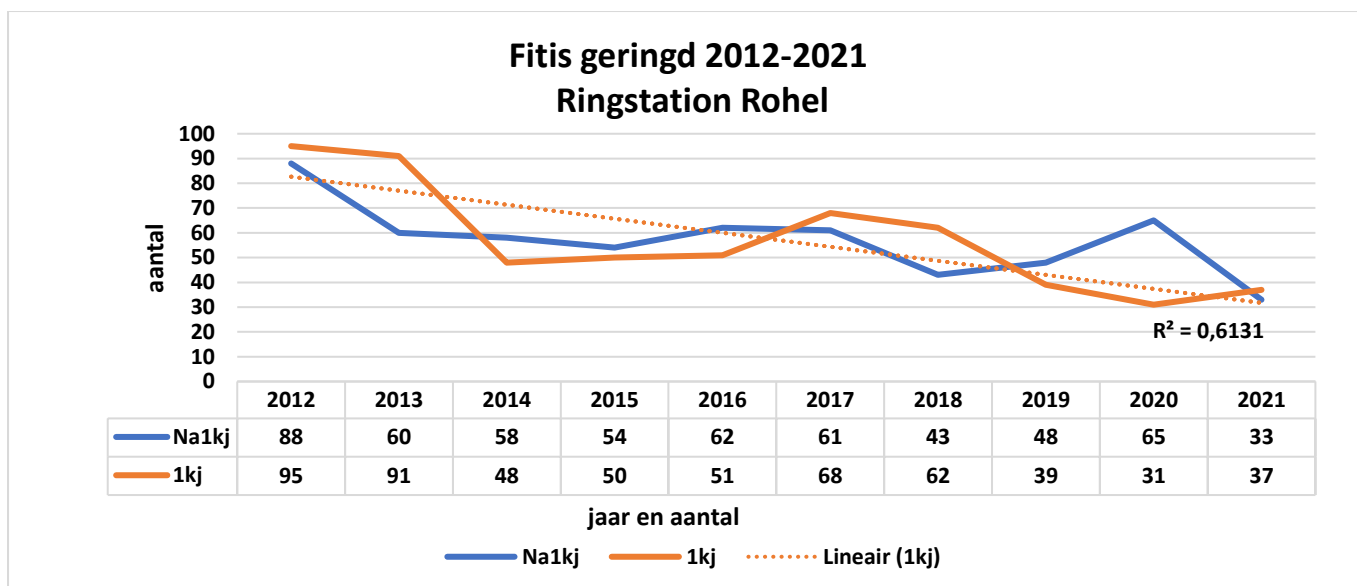
FITIS VANGSTEN 2012-2021			
RINGSTATION ROHEL			
Maand	Na1kj	1kj	Totaal
Maart	7	-	7
April	257 (22)	-	279
Mei	54	-	54
Juni	85 (11)	118	214
Juli	54 (6)	347	407
Augustus	63 (2)	91	156
September	7	15	22
Oktober	-	1	1
November	-	-	-
Totaal	527 (45)	572	1144

Gevangen per maand.

De eerste (vroeg) fitissen zijn eind maart al aanwezig. De vroegste zelfs op 25 maart. Vooral in april worden er veel volwassen fitissen (279) op de doortrek gevangen. In mei zijn de aantallen (54) al beduidend lager als de eerste broedgevallen verschijnen. Vooral na half juni komen de jonge vogels los en trekken weg en door tot eind juli. De vroegste twee jongen werden op 10 juni 2017 gevangen. In augustus is de meeste doortrek al geweest en komen er nog wat late (noordelijke vogels?) door. Na half september zijn de meesten wel vertrokken. De laatste volwassen fitis werd op 21 september 2016 geringd. Oktober vangsten komen zelden voor op Ringstation Rohel. Op 14 oktober 2021 werd nog één late jonge vogel geringd. Zo te zien niks aan de hand met de fitis als we naar de gegevens per maand kijken. Doch schijn bedriegt als we naar de jaarcijfers zien. Grafiek 1 maakt de afname van de jaarlijkse aantallen echter een stuk duidelijker.

* = In kolom N1kj tussen haakjes de controle vogels die al een ring droegen.

Tabel 1. Vangsten fitissen per maand op Ringstation Rohel (periode 2012-2021).

Grafiek 1. Aantal gevangen fitissen op Ringstation Rohel in periode 2012-2021

Gevangen per jaar.

De fitis is de laatste tien jaar wel steeds minder gevangen en geringd op Ringstation Rohel. Kijken we naar de vangsten van de fitissen in grafiek 1 dan valt op dat de aantallen sinds 2012 snel afnemen met een dieptepunt in 2021. In 2021 is een dramatisch laag aantal van slechts 70 vastgesteld.

Vangdagen met en zonder fitissen.

De jaarlijkse vangsten zijn sterk afhankelijk van het aantal dagen dat er gevangen wordt en of er dan ook daadwerkelijk fitissen gevangen worden. Daarom is in tabel 2 het aantal vangdagen met en zonder fitissen weergegeven en zijn de hoge en lage vangdagen (tussen haakjes) weergegeven per seizoen.

RINGSTATION ROHEL										
Totaal aantal vangdagen met fitis per maand/jaar van 2012 t/m 2021 *										
Jaar	Maand									Totaal
	mrt.	apr.	Mei	Juni	Juli	aug.	sep.	okt.	nov.	
2012	0 (4)	4 (4)	3 (3)	3 (3)	5 (5)	3 (5)	2 (4)	0 (5)	0 (3)	20 (36)
2013	0 (2)	4 (4)	2 (2)	3 (4)	5 (5)	4 (8)	0 (2)	0 (3)	0 (1)	18 (31)
2014	2 (3)	3 (3)	3 (3)	3 (3)	4 (4)	2 (4)	1 (4)	0 (4)	0 (1)	18 (29)
2015	0 (2)	3 (4)	3 (3)	3 (4)	4 (4)	1 (3)	1 (4)	0 (4)	0 (0)	15 (28)
2016	0 (1)	4 (4)	4 (4)	3 (3)	4 (4)	4 (6)	3 (6)	0 (4)	0 (1)	22 (33)
2017	1 (3)	2 (2)	2 (3)	4 (4)	4 (4)	4 (6)	2 (4)	0 (2)	0 (1)	19 (29)
2018	0 (0)	4 (4)	2 (3)	3 (3)	3 (3)	3 (4)	3 (6)	0 (4)	0 (3)	18 (30)
2019	1 (2)	4 (4)	1 (3)	3 (3)	3 (3)	3 (5)	0 (5)	0 (3)	0 (0)	15 (28)
2020	0 (1)	3 (3)	3 (3)	3 (3)	3 (3)	3 (4)	2 (5)	0 (2)	0 (1)	17 (25)
2021	0 (2)	2 (2)	2 (3)	3 (3)	4 (5)	4 (4)	0 (7)	1 (5)	0 (3)	16 (34)
Totaal	4 (20)	33 (34)	25 (30)	31 (33)	39 (40)	31 (49)	14 (47)	1 (36)	0 (14)	178 (303)
Gemid.	0,4 (2)	3,3 (3,4)	2,5 (3)	3,1 (3,3)	3,9 (4)	3,1 (4,9)	1,4 (4,7)	0,1 (3,6)	0 (1,4)	17,8 (30,3)

* = met tussen haakjes () de werkelijk gevangen vangdagen per maand/jaar.

Geel = laag aantal vangdagen. **Groen** = hoog aantal vangdagen.
Oranje = voorjaar en broedseizoen. **Blauw** = wegtrek en najaars trek.

Tabel 2. Aantal vangdagen met fitissen per jaar/maand met tussen haakjes () de werkelijke vangdagen per jaar/maand.

Vangdagen tijdens voorjaarstrek en het broedseizoen.

Het aantal vangdagen tijdens de voorjaarstrek en broedseizoen is lager dan tijdens de weg- en najaarstrek; 2 in maart, 3,4 in april, 3 in mei en 3,3 in juni.

Maart. In de maart maand zijn er minder vangdagen geweest, gemiddeld komt dat neer op 2 dagen per jaar. Ook zien we dat het aantal dagen dat daadwerkelijk fitissen gevangen zijn erg laag is (4). De meesten komen echter pas na 25 maart aan. Alleen in jaren 2014 (2x), 2017 en 2019 zijn er vangdagen met fitissen geweest.

April. In de aprilmaand zijn er veel fitissen die nog aankomen op broedplek en deels nog doortrekken. Het aantal vangdagen met fitissen is vrijwel gelijk aan het werkelijke aantal vangdagen. In 2015 werd slechts 1 vangdag met fitissen gemist.

Mei. In de meimaand is er vooral in de eerste weken nog doortrek te verwachten van noordelijke vogels en worden broedvogels uit de omgeving gevangen. Wat opvalt is dat er in de meimaand vooral na 2017 een 5-tal vangdagen met fitissen wordt gemist.

Juni. De Juni maand kenmerkt zich in de eerste decade door de vangst van lokale volwassen vogels en de eerste jonge vogels. Mogelijk ook eerste volwassen vogels die het broedgebied verlaten en na een niet succesvol legsel vertrekken.

Vangdagen tijdens weg- en najaarstrek.

Het aantal vangdagen in de trekmaanden juli, augustus, september en oktober ligt wat hoger dan tijdens de voorjaarstrek en het broedseizoen; gemiddeld 4 in juli, 4,9 in augustus, 4,7 in september en 3,6 in oktober.

Juli. In de julimaand komen vooral de jonge fitissen door die wegtrekken samen met een deel van de oude wegtrekkende broedvogels uit directe omgeving. Er worden in de juli maand dan ook vrijwel geen vangdagen gemist waarop geen fitissen worden gevangen.

Augustus. De maanden augustus en september (najaarstrek) springen er qua aantal vangdagen uit. In de maand augustus 2013 zelfs acht vangdagen en 2016 en 2017 zes. Er zijn in de augustusmaand wel 18 vangdagen geweest waarop geen fitissen werden geringd. Veel fitissen zijn dan al door en er worden dan alleen nog wat late doortrekkers (uit noordelijker streken?) gevangen.

September. In september druppelen die aantallen nog wat door met enkele vogels. Ook in de septembermaand een hoog aantal vangdagen van 47 met in 2016 en 2018 zelf zes vangdagen, en 2021 zeven. De leverden zelf maar 14 vangdagen op waarop fitissen zijn geringd. Twee vangstdagen in september 2013 zijn er geen fitissen gevangen.

Oktober. In oktobermaand werd in 2021 nog 1 late eerste jaars vogel gevangen op 14-oktober. Tot nu toe de laatste data van een fitis op Ringstation Rohel.

Foto © Michel H. (archief Vogelnieuws).

Fitissen verzorgen hun jongen met veel insecten voedsel wat ze in de wijde omgeving van het nest verzamelen.

Totaal lijst vangsten fitissen.

In tabel 3 zijn de totale vangst aantallen en vangst percentages van jonge (1kj) fitissen en het aantal vangdagen per jaar/maand met en zonder fitissen weergegeven. In 2020 waren er van de 96 gevangen fitissen slechts 31 jongen vogels (32,29 %). Wat opvalt is dat vooral het aantal vangdagen in de periode 2012-2021 nogal varieert (van 36 [2012] tot 25 [2020]). De vangdagen met en zonder fitissen zijn daarom in deze tabel 3 weergegeven om zo een beter beeld te krijgen van het wel of niet aanwezig zijn van fitissen tijdens een vangdag.

RINGSTATION ROHEL												
Totaal aantal gevangen fitis per maand/jaar van 2012 t/m 2021 *												
Maand	Leeftijd	Jaar										Totaal
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Maart	N1kj	0	0	5	0	0	1	0	1	0	0	7
April	N1kj	50 (4)	33 (4)	27 (3)	26 (2)	32 (4)	14	17 (2)	20	34 (2)	4 (1)	257 (22)
Mei	N1kj	2	3 (1)	5	5	12 (1)	3 (1)	8	3	6 (1)	7	54 (4)
Juni	Na1kj	8 (1)	5	11 (1)	11 (1)	7 (1)	11 (2)	1 (1)	11 (2)	9 (1)	11 (1)	85 (11)
	1kj	15	21	7	12	14	15	12	16	4	2	118
Juli	Na1kj	18 (1)	2	2	4 (3)	1	14 (1)	2	3	2 (1)	6	54(6)
	1kj	69	40	39	35	24	38	33	23	24	22	347
aug.	N1kj	4	11 (1)	3	1	3	13	11	8	6 (1)	3	63 (2)
	1kj	8	30	2	2	10	10	14	0	3	12	91
sep.	N1kj	0	0	1	1	1	1	1	0	2	0	7
	1kj	3	0	0	1	3	5	3	0	0	0	15
okt.	N1kj	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	1kj	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Jaar totaal	N1kj	82 (6)	54 (6)	54 (4)	48 (6)	56 (6)	57 (4)	40 (3)	46 (2)	59 (6)	31 (2)	527 (45)
	1kj	95	91	48	50	51	68	62	39	31	37	572
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Sub Totaal	N1kj	88	60	58	54	62	61	43	48	65	33	572
	1kj	95	91	48	50	51	68	62	39	31	37	572
Eindtotaal		183	151	106	104	113	129	105	87	96	70	1144
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Percentage 1kj		51,91	60,26	45,28	48,08	45,13	52,71	59,05	44,83	32,29	52,87	50%
N vangdagen		36	31	29	28	33	29	30	28	25	34	303
Dagen met fitis		20	18	18	15	22	19	18	15	17	16	178
Percentage		55,56	58,06	62,07	53,57	66,67	65,52	60	53,57	68,0	47,06	58,74%
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	

* = met tussen haakjes () per jaar/maand de controle vangsten van andere ringers en eigen terug van vogels uit voorgaande jaren

Tabel 3. Het aantal gevangen volwassen en eerste jaars fitissen per jaar/maand in periode 2012-2021, aangevuld met het percentage eerste jaars en de aantal vangdagen met en zonder fitissen per jaar.

Terugmeldingen.

Van de geringde fitissen (2012-2021) op Ringstation Rohel zijn er 4 teruggemeld en konden er 3 met vreemde ringen gecontroleerd worden. Buitenlandse ringvangsten op Ringstation Rohel was er maar 1 uit België.

**Fitis terugmeldingen en controle van vreemde ringen op Ringstation Rohel
Periode 2012-2021**

Ring	Geslacht. Leeftijd.	Ringdatum	Ringplaats	Vinddatum	Vindplaats	Afstand in km	Tijd in dagen
AGX...141	-1kj	25-6-2016	Terwispel	13-7-2020	Rohel	20,2	1479
ARA...894	-1kj	26-6-2020	Bant	4-8-2020	Rohel	14	39
DA...8926	V 1kj	30-7-2020	Nassogne Belgie	24-6-2021	Rohel	311	329
ABE...445	-1kj	25-7-2012	Rohel	20-8-2013	Begijnendijk Belgie	223,2	391
ACK...967	-N1kj	9-4-2016	Rohel	7-8-2016	Heuseux, Belgie	250,1	120
ADN...159	-1kj	31-7-2015	Rohel	28-4-2016	Laaxum	27,2	272
AKL...295	-1kj	17-6-2019	Rohel	8-4-2020	Joure	6,2	296

Tabel 4. Aantal terugmeldingen en controle vangsten op Ringstation Rohel van 2012-2021.

Van de eigen ringen zijn er 103 (66 individuen) na een of meerdere jaren op ringstation Rohel terug gevangen en gecontroleerd.

Terugvangsten van eigen ringen na een of meerdere jaren op Ringstation Rohel											
Periode 2012-2021											
Jaar	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Totaal
Aantal	20	21	15	16	16	9	1	1	3	1	103
N individuen	11	13	11	9	9	8	1	1	3	1	67

Tabel 5. Aantal eigen terugvangsten op Ringstation Rohel in periode 2012-2021.

Voorlopige conclusies.

1. Het aantal gevangen fitissen op Ringstation Rohel is vanaf 2012 flink afgenomen met een dieptepunt in 2021. In 2021 zelfs een afname t.o.v. 2012 met 61,75%. Zowel de volwassen vogels (62,5%) als de eerste jaars (61,06%) namen in aantallen in 2021 enorm af.
2. Tijdens de voorjaarsstrek in april worden bijna de helft (48,78%) van de volwassen fitissen gevangen. Daarbij zijn opvallend veel fitissen (7,89%) met ringen (22) uit voorgaande jaren gecontroleerd.
3. In de maand juli worden 60,66% van de eerste jaars gevangen.
4. Het aantal eigen terugvangsten (tabel 5) uit voorgaande jaren op Ringstation Rohel is met factor 7 teruggelopen. In de jaren 2012-2014 was dit nog 11-13-11 (35) en in de jaren 2019-2021 is dit gezakt naar 1-3-1 (5).
5. De geconstateerde afname van ringvangsten op Ringstation Rohel is zeer verontrustend daar het een soort is die het van insectenvoedsel moet hebben.

De grote vraag is; Is deze afname het gevolg van de al maar veranderende klimatologische omstandigheden in relatie met de algehele afname van insecten in ons land of zijn er op de route naar het overwintergebied in Afrika en in het overwintergebied grote veranderingen geweest in die periode?

De fitis is een soort die 2 x (!) zijn rui doormaakt.! 1 keer in het broedgebied en 1 keer in het overwintergebied. Met name tijdens deze twee ruiperioden moet de voedselsituatie in zowel in Europa (broedplek) als in Afrika (overwintering) en op de trekroutes sprake zijn van een goede en gezonde voedselsituatie.

Mijn vermoeden is dan ook dat het met name in het broedgebied dan ook niet goed zit met deze overleving.

Joure 2 december 2021.

Jan de Jong E.A. Borgerstraat 66 8501 NG Joure. Email; j.d.jongringer403@home.nl
Ringer 403 Vogeltrekstation Wageningen
Ringstation Rohel.